

Ужгородський національний університет
Інститут проблем машинобудування імені А.М. Підгорного НАН України
Leeds University Business School, University of Leeds, UK
Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України

ПОКРАЩЕННЯ ЕВРИСТИЧНОГО АЛГОРИТМУ ПАКУВАННЯ НЕРІВНИХ КРУГІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ r - АЛГОРИТМУ ШОРА

студент 4-го курсу Задорожний Б. О.,
доктор технічних наук, професор Романова Т. Є.,
доктор фізико-математичних наук, професор Стецюк П. І.

КОНКУРС “ЩІЛЬНА УПАКОВКА КРУГІВ”

GLUSHKOV CYBER
CONTEST THROUGH RESEARCH

Запрошуємо до участі в онлайн конкурсі з 01.11-21.12.2022 року!

**ЩІЛЬНА УПАКОВКА
КРУГІВ В КРУГ
МІНІМАЛЬНОГО РАДІУСУ**

1 Місце - 25 000 грн
2 Місце - 15 000 грн
3 Місце - 10 000 грн

Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова
Ужгородський національний університет
Інститут проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного
Технічний університет Дрездена

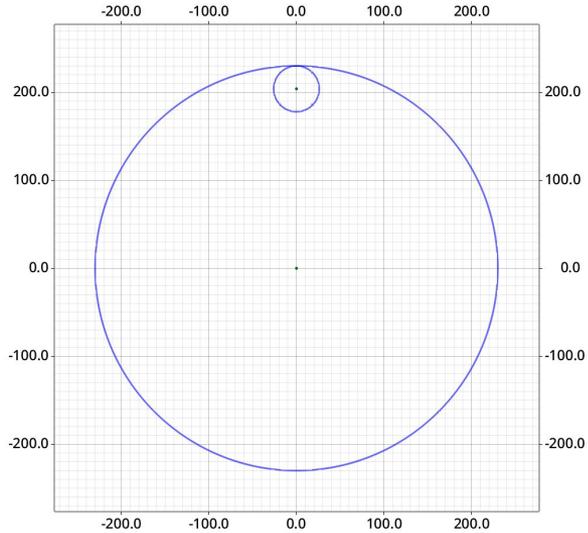
ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Задано набір N кругів з радіусами $r_i, i = 1, 2, \dots, N$.

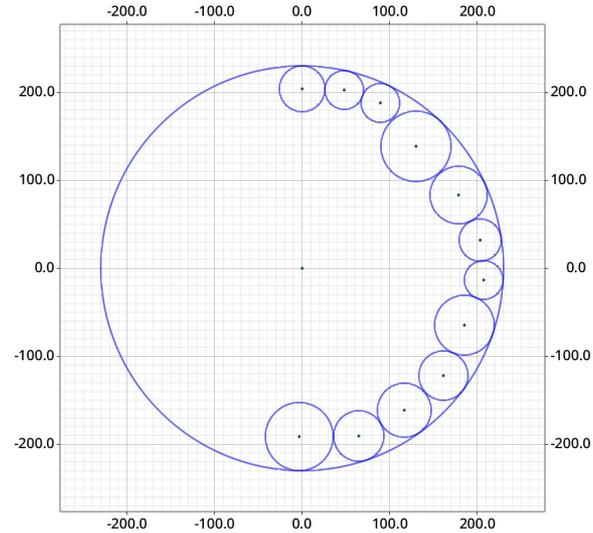
Потрібно знайти центри $(x_i; y_i) i=1, 2, \dots, N$ цих кругів і радіус R головного (зовнішнього) круга з центром $(0; 0)$ такі, що:

- кожний з кругів $i = 1, 2, \dots, N$ має повністю знаходитись всередині головного круга (круги можуть торкатися межі головного круга);
- для будь-якої пари $(i; j)$, де $i, j \in \{1, \dots, N\}$ та $i < j$, круги i, j не перетинаються (їм дозволено торкатися один одного);
- радіус R головного круга має бути якомога меншим.

ЕВРИСТИЧНИЙ АЛГОРИТМ (СЛАЙД 1)

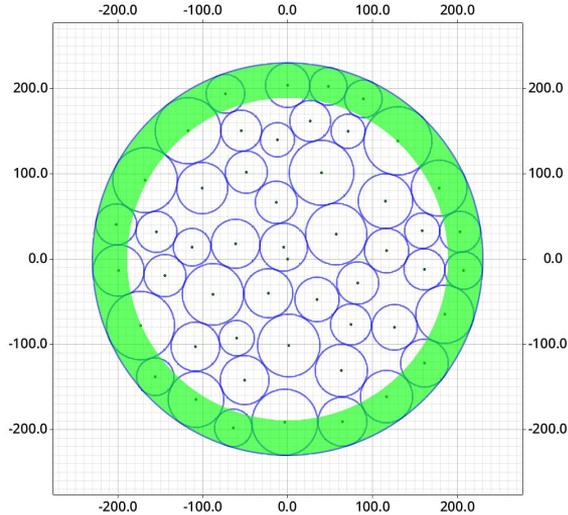

встановлення першого круга

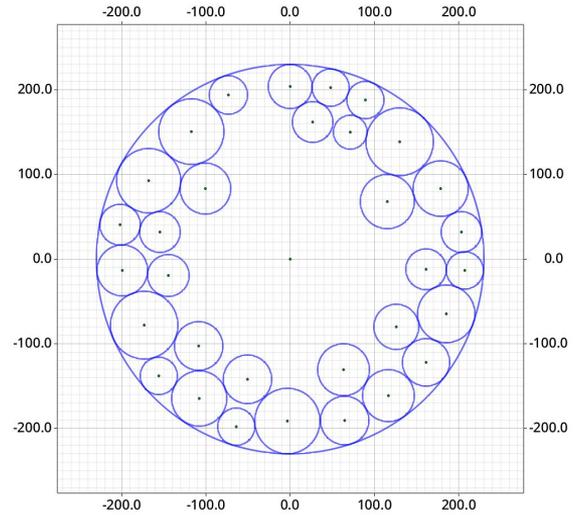

розміщення кругів впритул
до внутрішньої межі

ЕВРИСТИЧНИЙ АЛГОРИТМ (СЛАЙД 2)

область, де можуть бути
розміщені круги

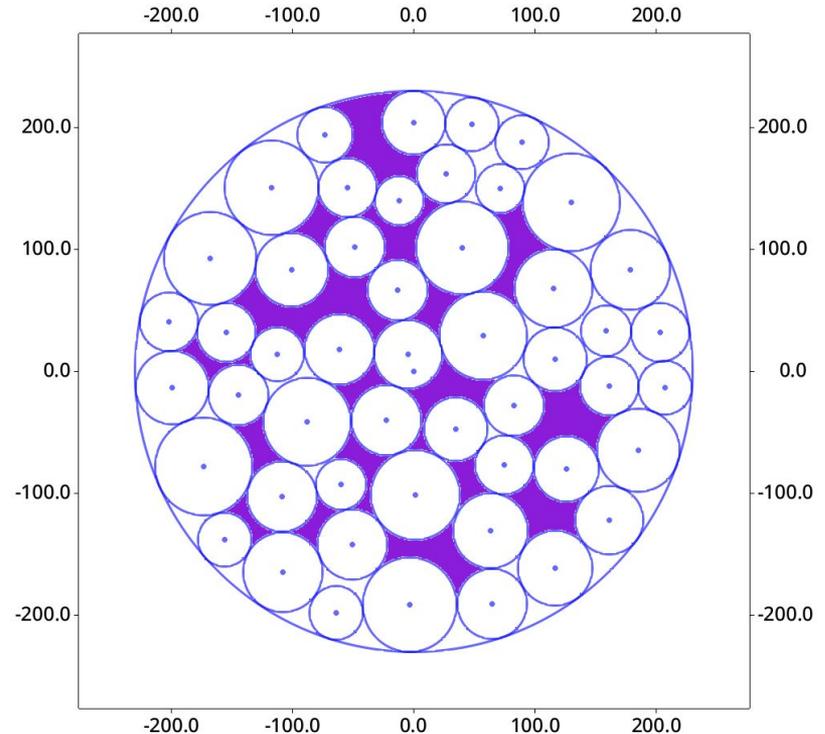

розміщення кругів у заглибленнях
суміжних або через один круг

ПРО ПОКРАЩЕННЯ ЕВРИСТИЧНОГО РОЗВ'ЯЗКУ

З рисунку видно, що після “упакування” залишаються великі пустоти (фіолетовим), але їх можна зменшити, якщо упакувати круги щільніше.

Використовуючи точку знайдену евристичним алгоритмом як стартову та вирішуючи задачу оптимізації за допомогою r -алгоритму з дихотомією кроку можна щільніше розмістити круги.

В-ФОРМА R-АЛГОРИТМУ

$$x_{k+1} = x_k - h_k B_k \xi_k, B_{k+1} = B_k R_{\beta_k}(\eta_k), k = 0, 1, 2, \dots,$$

де

$$\beta = \frac{1}{\alpha_k} < 1, \eta_k = \frac{B_k^T r_k}{\|B_k^T r_k\|},$$

$$\xi_k = \frac{B_k^T g_f(x_k)}{\|B_k^T g_f(x_k)\|}, h_k \geq h_k^* = \arg \min_{h \geq 0} f(x_k - h B_k \xi_k)$$

де

$$r_k = g_f(x_{k+1}) - g_f(x_k)$$

ЗАДАЧА НЕЛІНІЙНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Має наступний вигляд:

$$R^* = \min_{R,x,y} R \quad (1)$$

за обмежень

$$x_i^2 + y_i^2 \leq (R - r_i)^2, i = 1, \dots, N \quad (2)$$

$$(x_i - x_j)^2 + (y_i - y_j)^2 \geq (r_i + r_j)^2, 1 \leq i < j \leq N \quad (3)$$

$$R \geq R_{low} \quad (4)$$

де R_{low} – максимальний із радіусів для набору кругів.

ЗАДАЧА БЕЗУМОВНОЇ МІНІМІЗАЦІЇ НЕГЛАДКОЇ ШТРАФНОЇ ФУНКЦІЇ

$$\min_{R,x,y} \{f(R, x, y) = R + \Phi_p(R, x, y)\} \quad (5)$$

де негладка штрафна функція $\Phi_p(R, x, y)$ має наступний вигляд:

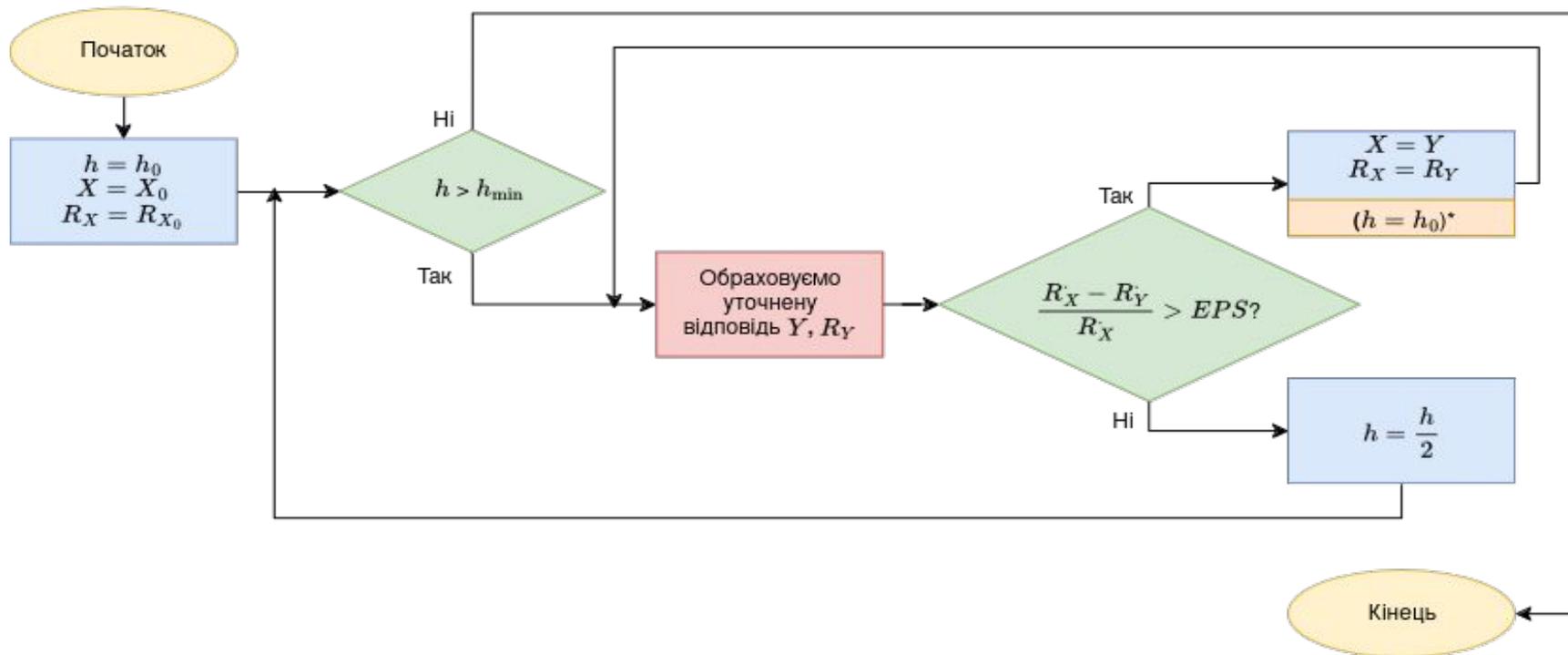
$$\Phi_p(R, x, y) = P_1 \cdot F_1(R, x, y) + P_2 \cdot F_2(x, y) + P_3 \cdot \max\{0, -R + R_{low}\} \quad (6)$$

P_1, P_2, P_3 – додатні штрафні коефіцієнти та функції $F_1(R, x, y)$ та $F_2(x, y)$ мають вигляд:

$$F_1(R, x, y) = \sum_{i=1}^N \max\{0, x_i^2 + y_i^2 - (R - r_i)^2\} \quad (7)$$

$$F_2(x, y) = \sum_{i=1}^N \sum_{j=i+1}^N \max\{0, -(x_i - x_j)^2 - (y_i - y_j)^2 + (r_i + r_j)^2\} \quad (8)$$

УТОЧНЕННЯ ЛОКАЛЬНОГО ЕКСТРЕМУМУ (ВАРІАНТ 1 і 2)

де EPS – відсоток відносного покращення величини радіуса головного круга

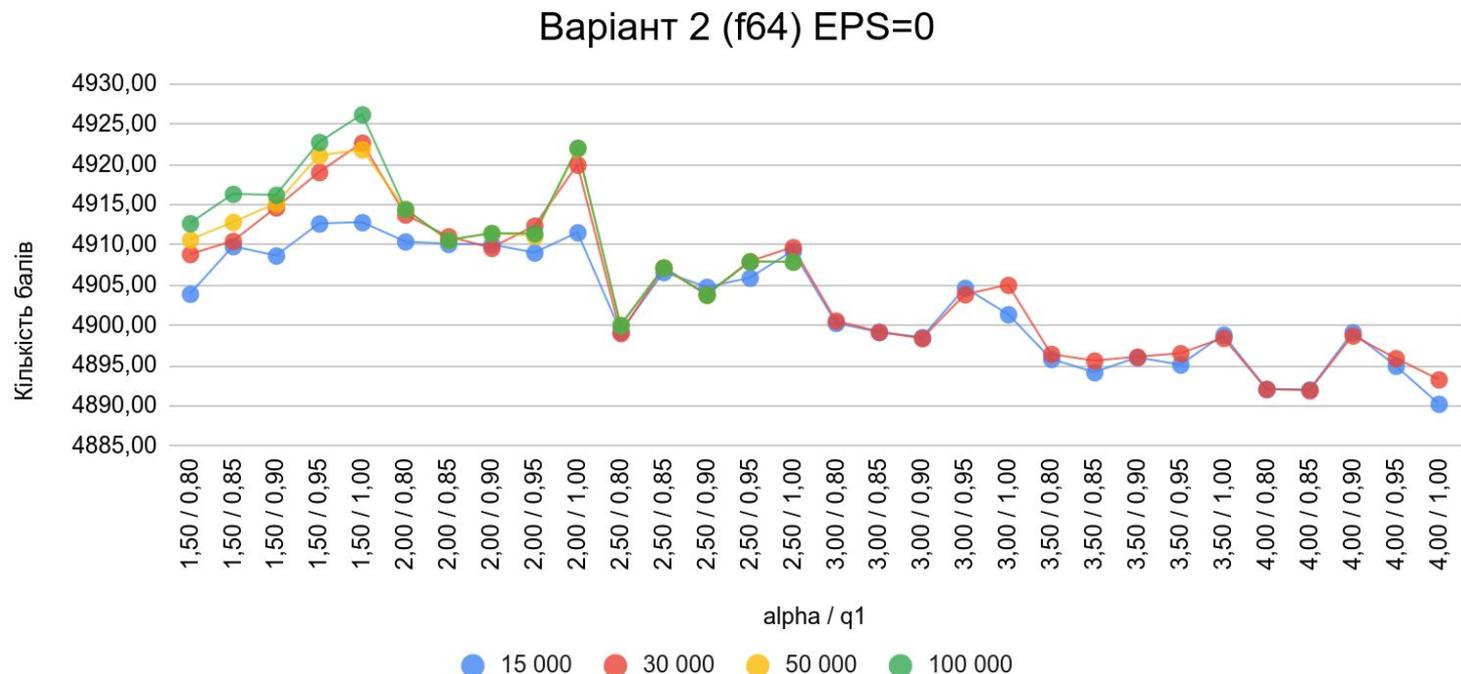
*додаткове правило, що використовується у варіанті 2

ПОРІВНЯННЯ ВАРІАНТІВ 1 ТА 2

Варіант	1	2	1	2	1	2	1	2
EPS	10^{-3}	10^{-3}	10^{-4}	10^{-4}	10^{-5}	10^{-5}	0	0
Кількість балів	4 901,46	4 901,29	4 905,47	4 908,10	4 906,02	4 907,86	4 906,75	4 912,64
Середня кількість ітерацій	12 041,70	12 129,99	11 543,00	12 006,31	11 759,53	12 199,83	11 225,86	11 923,91
Покращення в балах	69,43	69,26	73,43	76,07	73,98	75,83	74,71	80,60

Кількість балів, яка отримана евристичним алгоритмом – **4832,04** балів.

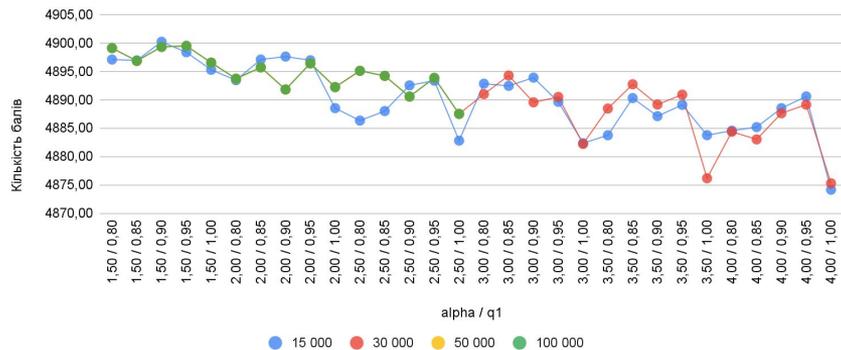
РЕЗУЛЬТАТИ R-АЛГОРИТМУ ДЛЯ РІЗНИХ ALPHA ТА Q1

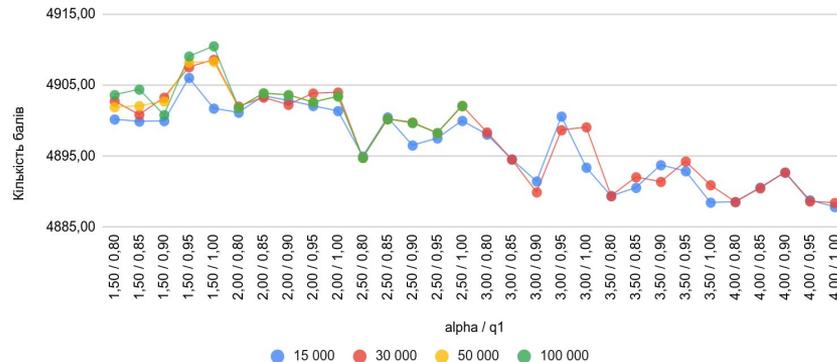
 – максимальні кількості ітерацій r-алгоритму

РЕЗУЛЬТАТИ R-АЛГОРИТМУ ДЛЯ РІЗНИХ ALPHA ТА Q1

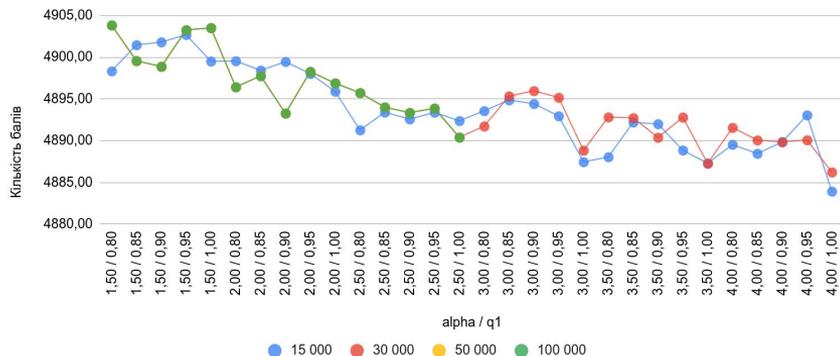
Варіант 1 (f32) EPS=10⁻⁵

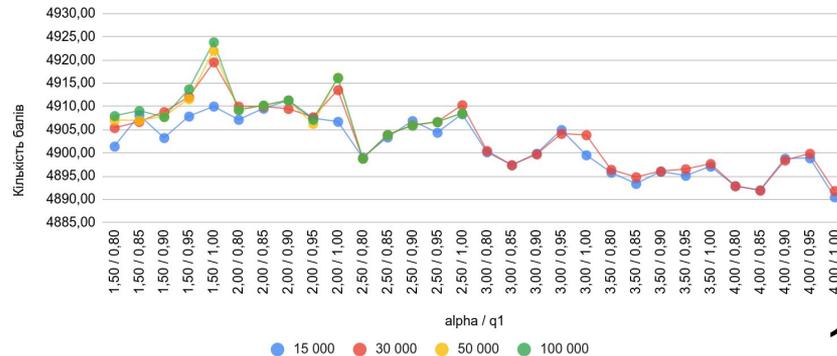
Варіант 1 (f64) EPS=10⁻⁵

Варіант 2 (f32) EPS=10⁻⁵

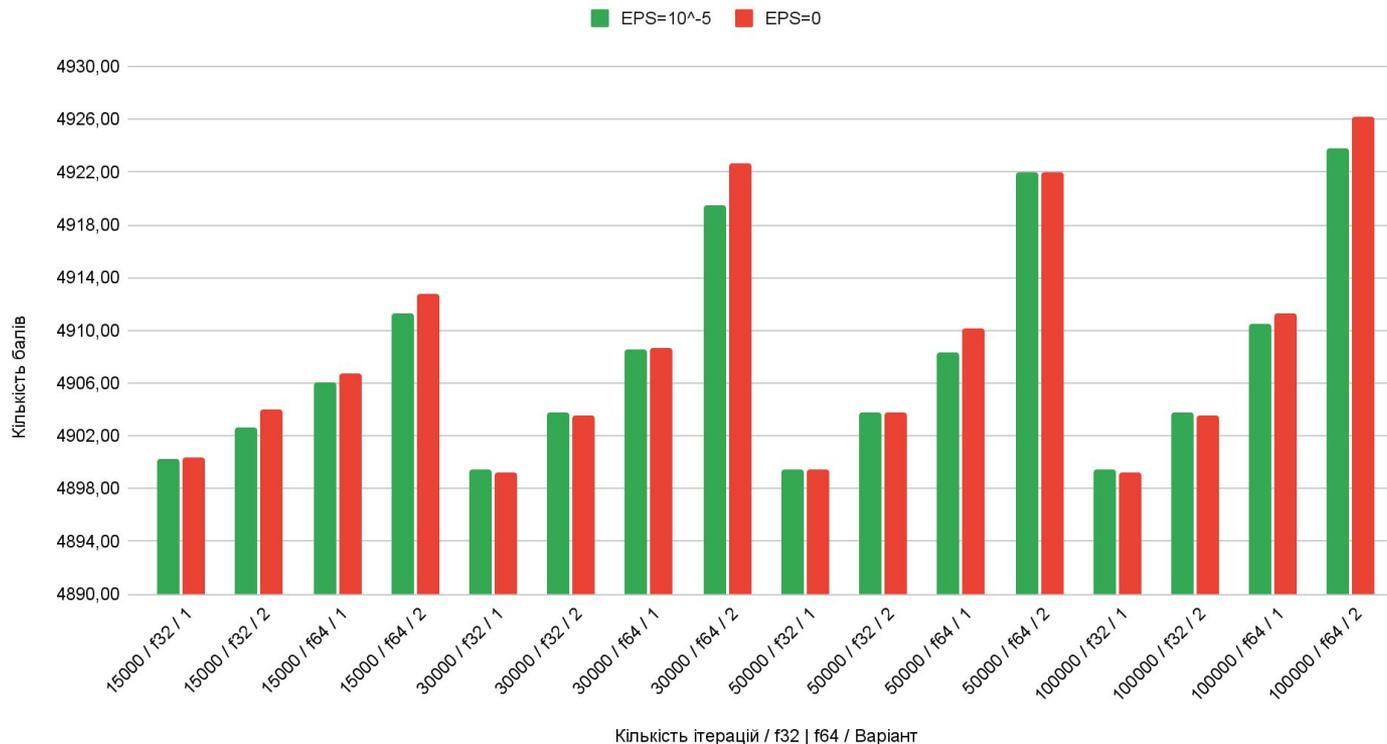

Варіант 2 (f64) EPS=10⁻⁵

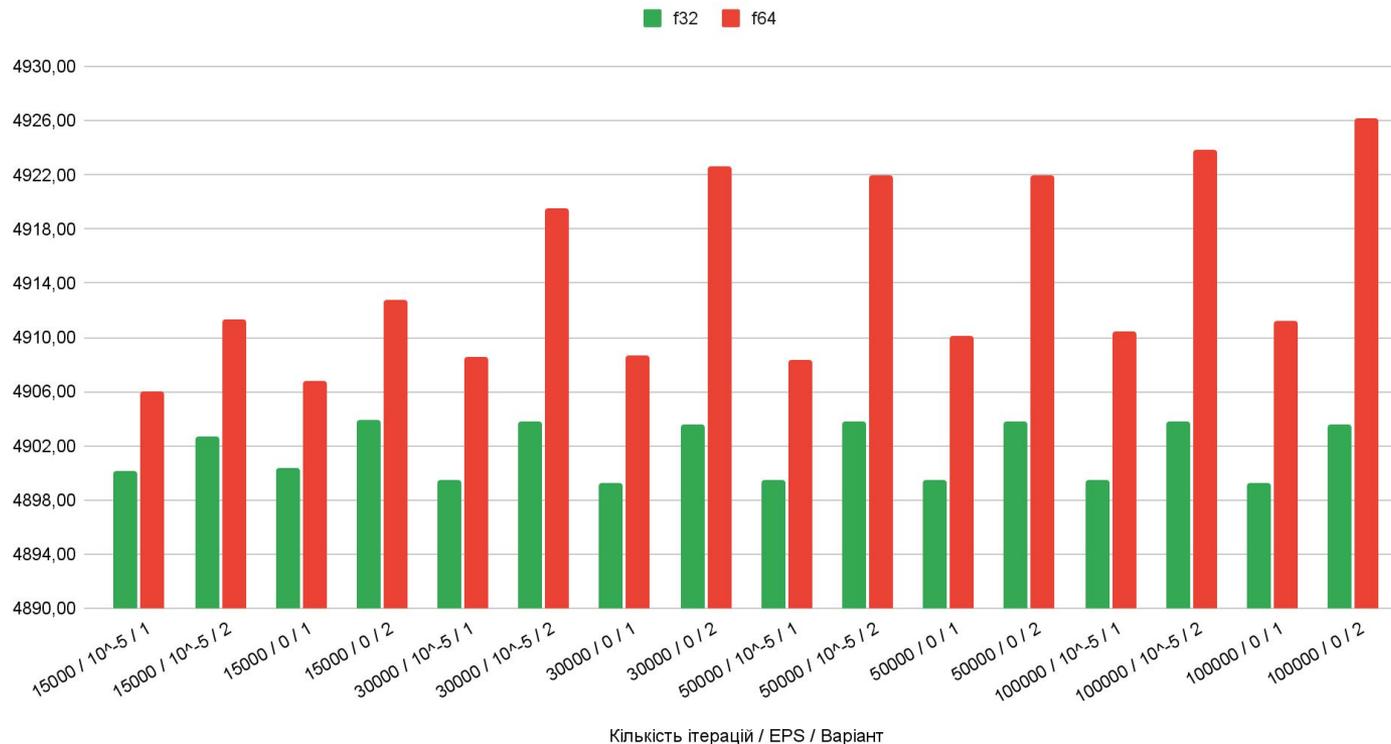

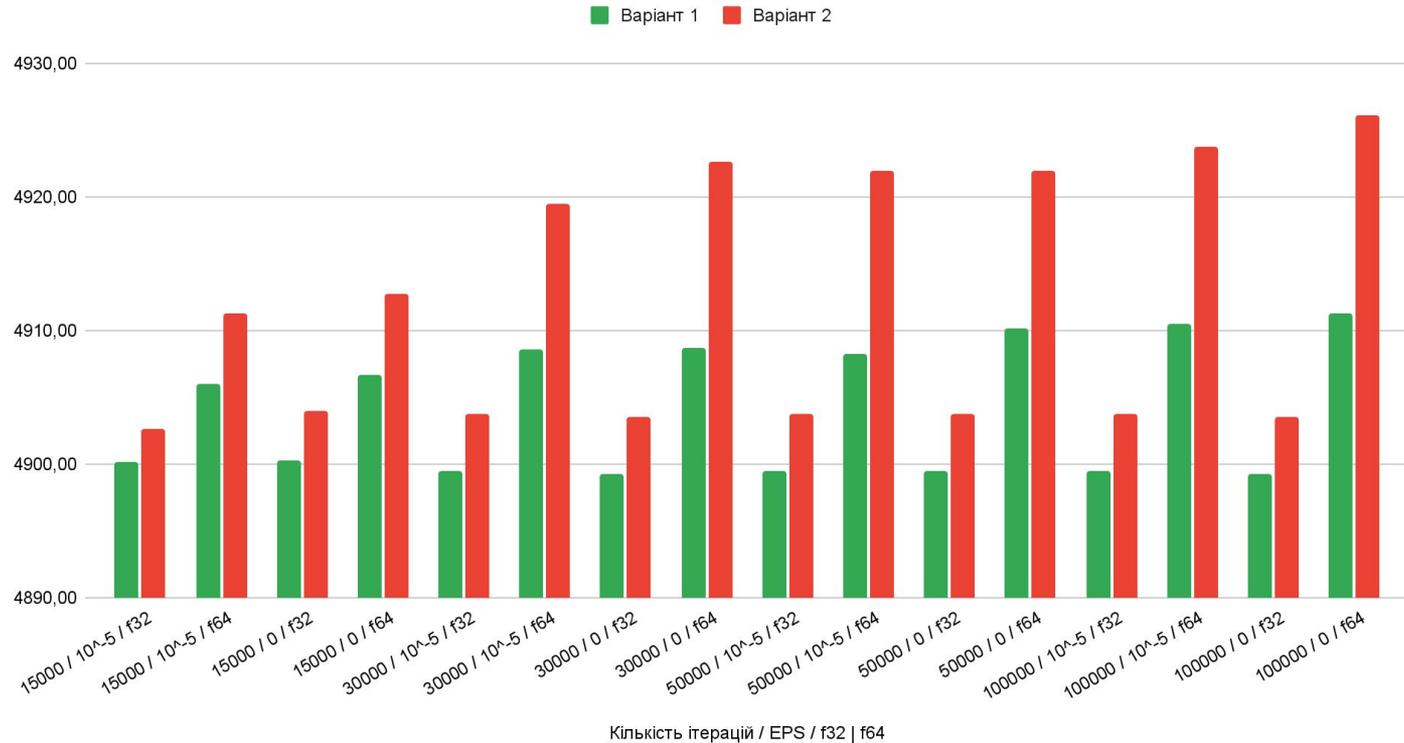
ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА EPS

ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ТИПОМ ДАНИХ

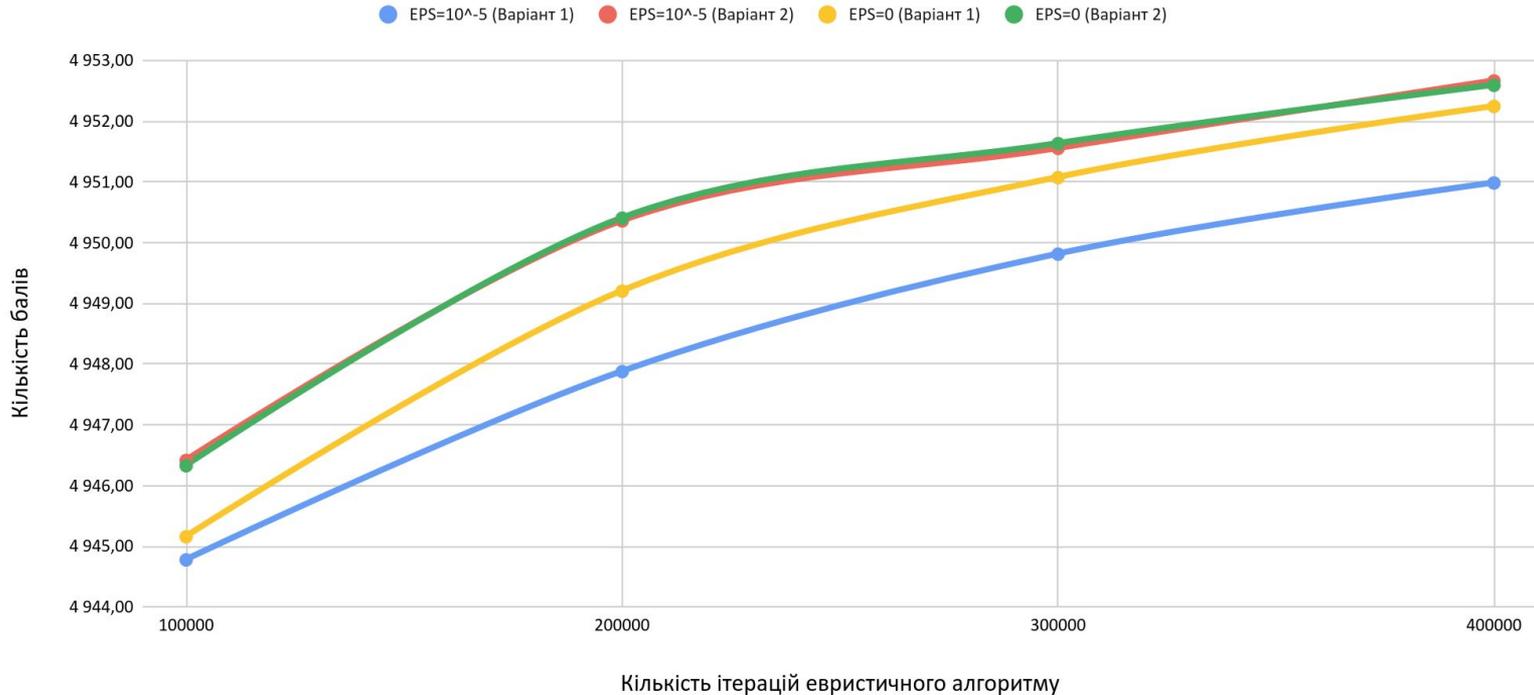

ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ВАРІАНТАМИ

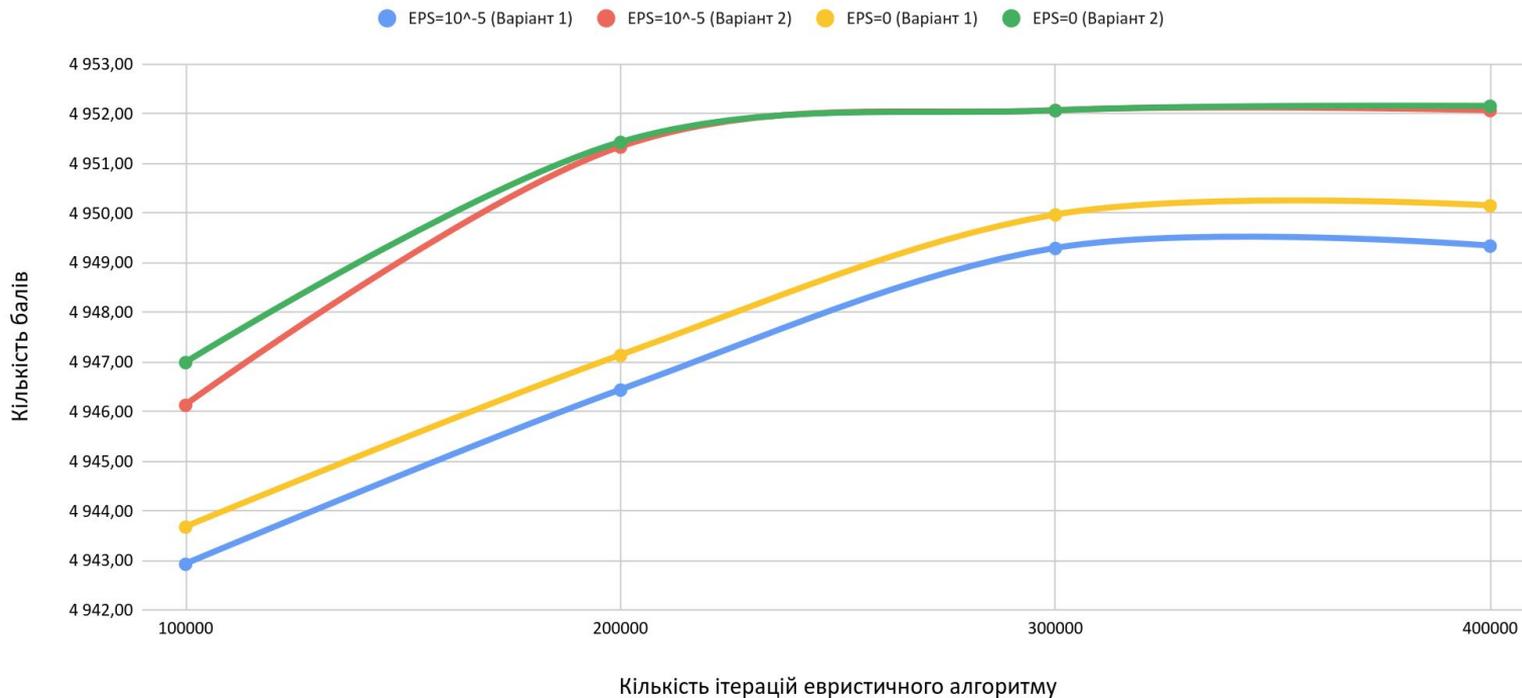
НАЙКРАЩІ ПАРАМЕТРИ: ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Порівняння евристичного алгоритму з уточненням при $\alpha=1,5$ та $q_1=0,95$

НАЙКРАЩІ ПАРАМЕТРИ: ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

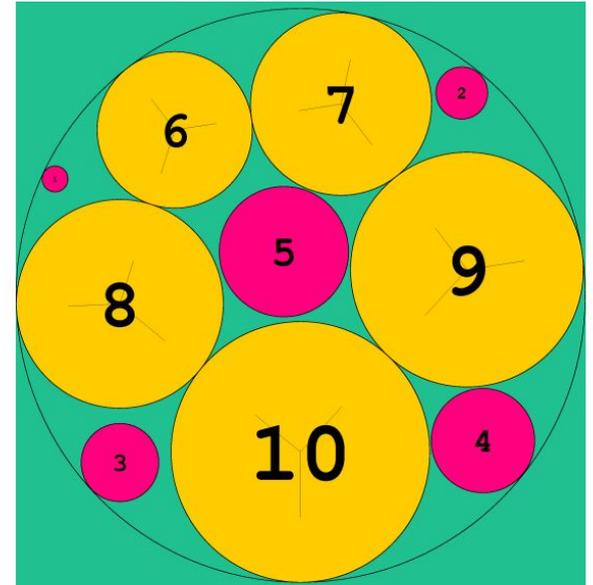
Порівняння евристичного алгоритму з уточненням при $\alpha=1,5$ та $q_1=1$

ТЕСТИ З САЙТУ РАСКОМАНІА

Кількість цифр після коми, що співпадає з результатами раскоманія

Тест	f32		f64	
	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 1	Варіант 2
5	5	5	10	10
6	5	5	10	10
7	5	5	10	12
8	4	4	9	9
9	0	0	0	1
10	0	0	0	1

ДЖЕРЕЛА

1. Конкурс. URL: <https://packing-circles.eolymp.io>
2. Задорожний Б.О., Міца О.В., Стецюк П.І. Про покращення евристичного алгоритму упаковки кругів в круг мінімального радіусу. Cybernetics and Computer Technologies. 2023. 2. С. 32–45. <https://doi.org/10.34229/2707-451X.23.2.4>
3. Задорожний Б.О., Стецюк П.І. Покращення локального екстремуму для задачі упаковки кругів в круг мінімального радіусу. Тези доповідей XXI міжнародної науково-практичної конференції “Математичне та програмне забезпечення інтелектуальних систем (MPZIS-2023)”, Дніпро, 22-24 листопада 2023 р. Дніпро: ДНУ, 2023. С. 128–129.
<http://mpzis.dnu.dp.ua/wp-content/uploads/2023/11/mpzis-2023.pdf>
4. The best known packings of unequal circles with integer radii in a circle (complete up to $N = 200$): <http://www.packomania.com>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

bohzador@gmail.com